

A száj (is) a lélek tükre

A fogászati turizmus valószínűleg még hosszú ideig része lesz a szakmának Magyarországon – véli prof. dr. Gera István egyetemi tanár, a Semmelweis Egyetem Fogorvos-tudományi Karának dékánja. Szerinte, figyelembe véve az ország lakosságának szájegészségi állapotát, a szükségletekhez képest kevés, a jelenlegi igényekhez képest azonban több helyen túl sok a fogorvos.

■ *Októberben egy debreceni fogászati tudományos ülésen hangzott el az adat, hogy évente átlagosan 40 kiló cukrot, viszont csak egy fogkefét, valamint két és fél tubus fogkrémet fogyasztunk, illetve használunk el személyenként. Ennél azonban egy fogorvos nyilván holisztikusabban szemléli a pácienseit. Mi mindent állapíthatnak meg arról az emberről, akinek a szájába néznek?*

– Két dologról kapunk információt. Egyrészt, hogy eddig jó vagy rossz fogorvosa volt, másrészt, hogy ő maga mennyire intelligens. Lehet egy villanyserelőnek is tökéletes test- és szájhigiénéje, és lehet egy professzornak is elhanyagolt. Fogalmazhatnék úgy, hogy a száj is a lélek tükre, hiszen már mindenki 15 éve hallhatja a hirdetésekben, hogy mosson fogat, ilyen fogkefét és olyan szájjvizet használjon. Ha valaki érdekelt az egészséges (ebb) életmódban, keres egy másik vagy harmadik fogorvost, ha elégedetlen az elsővel. Persze a száj állapota nem csak a beteg lelkének tükre és a fogorvosok bizonyítványa...

■ *...hanem az országé is?*

– Igen. Említette a holisztikus szemléletet, nos, a ma praktizáló fogorvosok zöme sajnos egyáltalán nem ilyen. Inkább koncentrálnak a fogakban a lyukakra, mintsem azzal törődik, hogy a betegnek milyen a harapása, van-e fogköve. A szájmilió magatartási tükör. Ha nincs időm megváltoztatni a beteg rossz szokásait, szinte semmit nem érek el. Magyarországon ma például csupán ötszázaléknyan tudják, mi a fogselyem, és csupán háromszázaléknyan használják – néha. A vizsgálatot néhány éve a WHO végezte 20 európai országban; a szupermarketek előtt álltak a kérdezőbiztosok, s a megkérdezettek leggyakrabban óvszerként ismerték fel a fogselymet. Visszatérve a szokásokra: minél tanultabb valaki, annál nehezebb megváltoztatni a beidegződéseit. És tudja, kit lehet a legnehezebben átállítani? Az orvoskollégát. Az orvosok a legrosszabb betegek.

■ *Ön hangsúlyosan különbséget tesz jó és rossz fogorvos között. Tapasztalatai alapján milyen arányban tartoznak kollégái a megelőző szemléletű csoportba, illetve a másikba?*

– Adataim nincsenek, de azt mondhatom, hogy az utóbbi 15–20 évben végzett fiatalabb kollégák már a modern szemléletű fogászatot tanulták, csak hát kérdés, alkalmazzák-e. A fogorvosok között sajnos létezik egy kifejezetten üzletorientált csoport, amely jobban koncentrálna a kifizetődőbb beavatkozásokra. Az implantológia

például nagyon népszerű manapság, annak ellenére, hogy sok csapdát rejt magában. A 40–50 éves betegek zöme ma foglázulás miatt veszíti el a fogait, ami az állandó ínygyulladás következménye. Ha egy ilyen ínybe előkezelés nélkül helyezik be az implantátumot, lehet, hogy a bíróságon fejezi be a karrierjét a fogorvos... Többek között ezért nem vagyok híve a turista fogászatnak sem.

■ *Két-három éve komoly kritikát kaptak a magyar fogorvosok az ön által említett fogturizmus miatt; cikk jelent meg például a francia Figaróban a kontárokrol. Lezárult ez a történet?*

– Soha nem fog lezárulni. Tudomásul kell venni, hogy Svájcban is vannak nagyon precízen és kevésbé precízen dolgozó fogorvosok, csak az előbbiek aránya lényegesen magasabb, mint nálunk. És a másik: e nagyon precízen dolgozó svájci fogorvosok egyetlen koronáért annyit kérnek, mint itt egy

számban és Németországban járt, és elég nagy részük Magyarországon kapta a „kezelést”. Az eredmények azt mutatták, hogy csupán az esetek öt százalékában volt megfelelő az ellátás. 30 százalék az „úgy, ahogy elmegy kategória”, a beavatkozások 20 százaléka pedig olyan mértékű egészségkárosítással járt, hogy azonnal el kellett távolítani a másutt pótoltt fogat. De ez nem csupán a magyarországi betegek esetében volt így.

■ *Azt azért feltételezhetjük, hogy mindez nem a hazai képzés eredménye, hiszen az EU-konform...*

– Mindent meg lehet tanítani az egyetemen, de hogy a praxisban betartják-e majd a szakma írott és íratlan szabályait, előre nem tudható.

■ *Nemrégiben volt a Fogorvos-tudományi Karon egy ünnepség, ahol első alkalommal adtak át aranydiplomát a végzett fogor-*

Névjegy

Prof. Dr. Gera István a Semmelweis Orvostudományi Egyetem Fogorvos-tudományi Karán végzett 1972-ben, summa cum laude. 1972-től 1996-ig a SOTE Szájsebészeti Klinikájának Parodontológiai Osztályán dolgozott. Közben 1983–88-ig az USA University of Connecticut Fogorvosi Fakultásán rezidens, majd meghívott oktató és kutató. Ott szerzi meg az amerikai általános fogorvosdoktori szakképesítést. 1991-től docensként vezeti a Szájsebészeti Klinika Parodontológiai Osztályát. 1997 szeptemberében nevezik ki az újonnan megalakult Parodontológiai Klinika igazgató egyetemi tanárává. A Magyar Fogorvosok Egyesületének főtítkára, 2004 szeptembere óta a Semmelweis Egyetem Fogorvos-tudományi Karának dékánja.

közepesen precízen dolgozó kolléga egy teljes körhíder.

■ *Tehetnek valamit a szakma lejáratói ellen?*

– A világon semmit. A kamara etikai vétségeket tud megvizsgálni, aztán a független bíróság elé kerülhet egy-egy ügy.

■ *Nemigen vannak fogorvos elleni műhibaperek.*

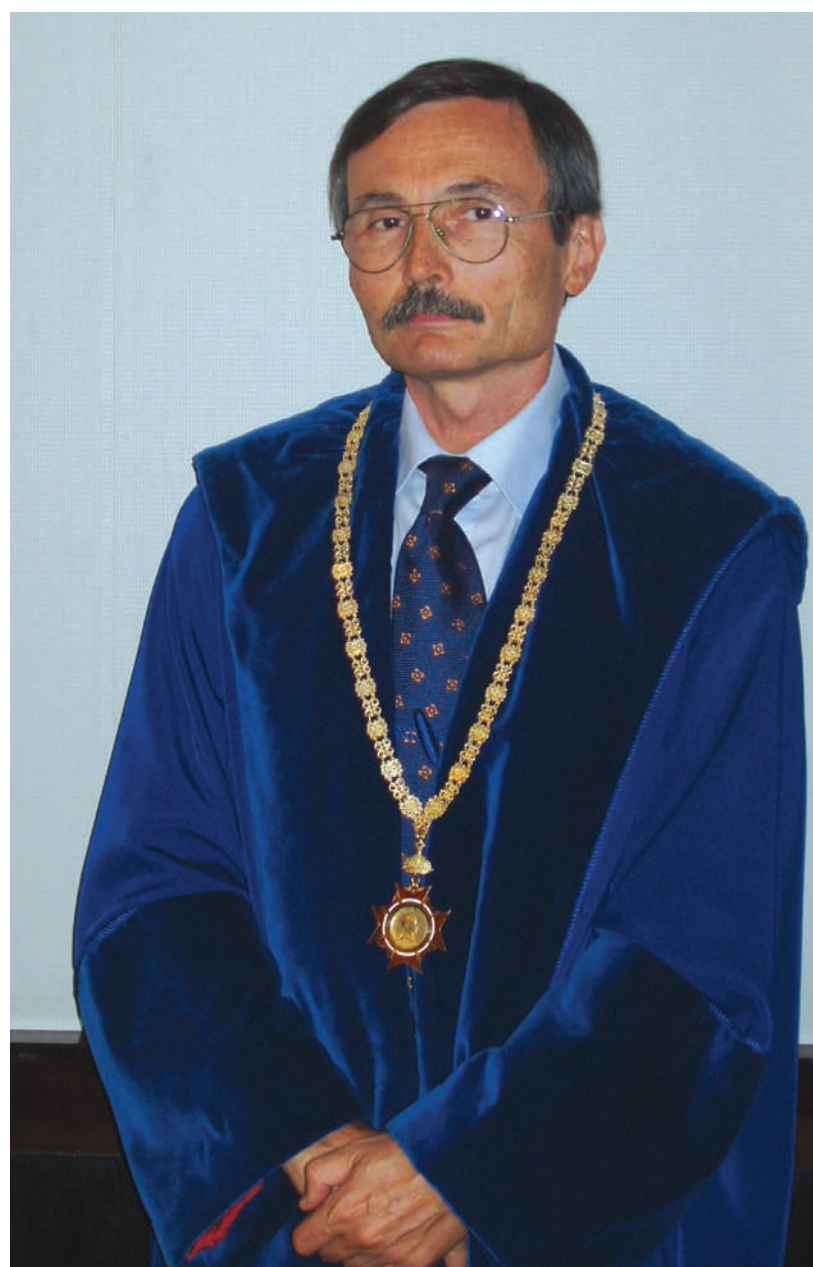
– Azért vannak. Csak nem kerülnek a bulvárlapok címlapjára.

■ *Jobban zár a szakma?*

– Nem. Azt kevésbé tartják nagy ügynek, ha valakinek kiesik két implantátuma, kiadott érte 600 ezer forintot... Az újságok címlapjára olyasmik kerülnek, mint ami most jutott el hozzám: a Svájci Fogorvosok Egyesületének SSO című lapjában jelent meg ismert parodontológusok cikke. Újsághirdetéseket kérték fel a turistafogászat keretében fogorvosi kezelést kapott egyéneket, hogy vegyenek részt egy fogorvosi vizsgálaton. A mintegy 600 jelentkező kisebb hányada Olaszországban, Csehországban és Németországban járt, és elég nagy részük Magyarországon kapta a „kezelést”.

■ *Jelenleg milyen arányban tanulnak külföldiek a karon?*

– A hallgatók negyede külföldi. A Kádár-korszak utolsó éveiben nyitottunk a Nyugat felé, és ma a Semmelweis Egyetem vezető szerepet visz e téren. De hozzá kell tennem, hogy a külföldiek sem fizetnek többet, mint amennyi a magyar diákok képzéséért jár az Oktatási Minisztériumtól. Amikor én végeztem, még 160-an voltak csak Budapesten, egy évfolyamon. Most a négy képzőhelyen vannak ennyien. Azok az évfolyamok, amelyek még 160-an végeztek a hatvanas évek végén, a

hetvenes évek elején, lassan nyugdíjba mennek. Egyre nő az országban az orvoshiány – részben, mert megnyíltak az uniós lehetőségek. Érdekes módon egyébként a fogorvosok közül eddig kevesen pályáztak külföldi munkára.

■ *Mennyien?*

– Összesen százan. A Fogorvosok Egyesülete főtítkaraként naponta kapok fejedelmestől, elsősorban Írországból és Angliából e-maileket; arra kíváncsiak, hogyan lehetne magyar orvosokat hozzájuk csábítani. Azonnal alkalmaznának 1200 fogorvost, vagyis, a 28–40 éves korcsoport felét elvinnék.

■ *Pillanatnyilag tehát – ha jól értem – nem mondhatjuk, hogy kevés itthon a fogorvos. Gondolva viszont az ellátás területi megoszlására. Egyes adatok szerint még Sopronban 150 emberre jut egy fogorvos, az észak-magyarországi településeken évente átlagosan mindössze 3-4 perc jut egy beteg fogászati ellátására.*

– Tegyük hozzá, a soproni 150 személy nem feltétlenül jelent 150 magyart... Hévízen ugyanez a helyzet. A település olyan, mint egy osztrák falu, a polgármesteri hivatalon kívül magyar feliratot szinte már nem is látni. Úgy fogalmaznék: a szükséglethez képest nem, de az igényhez képest helyenként túl sok Magyarországon a fogorvos. Egy nógrádi faluban, ahol akár 70 százalékos is lehet a munkanélküliség, és többszörösen hátrányos helyzetű a lakosság nagy része, ott biztos, hogy ha tízezer emberre jut egy fogorvos, ak-

kor is munkaideje felét keresztretjévenyfejtéssel kell töltenie. Hozzá nem mennek implantátumért, koronáért, legfeljebb húzást kérnek, ha nem húzták ki a fogukat otthon, maguk. És a másik véglet: Budapesten és a határ mentén elsősorban a többmillió implantációra szakosodott egyre jobban képzett fogorvosréteg, amely módosabb magyaroknak és külföldieknek dolgozik.

■ *Akár gyökeresen is megváltoztathatják az elkövetkezendő évek fogászati gyakorlatát a legújabb eljárások, technikák. Amerikai kutatók 2007-re tették azt az időpontot, amikor az egész közel juthatunk a biológiai fogpótláshoz. Az önklinikáján is kutatják az összejtékel kapcsolatos eljárásokat. Reálisnak tartja ezt az elképzelést?*

– Attól még nagyon messze vagyunk, hogy beültetünk egy összejtécsoprotot a hiányzó hatos fog helyére, és ott néhány hónapon belül kinő az új. A fog nagyon bonyolult struktúra. Különböző szövetekből áll, és mindnek külön funkciója van. Eredményeink azt mutatják, hogy az elpusztult fogágy három szövétét, a cementet, a gyökérhártyát és a csontot újra lehet képezni a fogból és a gyökérhártyából származó pluripotens összejtékből, ami nagy távlatokat nyithat a fogászatban. Ám, hogy mindez újonnan, egy sejtől képződjön, arról elképzelhető, hogy sosem valósul meg. A fogorvosoknak nem kell attól tartaniuk, hogy 2007 után munka nélkül maradnak.

KÖBLI ANIKÓ